

OBSAH

PŘEDMLUVA	11
1. ÚVOD	13
1.1. Počátky využívání elektrotechnických materiálů	13
1.2. Elektrotechnické materiály a elektronika	13
2. ZÁKLADNÍ VLASTNOSTI MATERIÁLŮ	15
2.1. Struktura materiálů	15
2.1.1. Struktura pevných látek	16
2.2. Ovlivňování vlastností materiálů	20
2.3. Druhy elektrotechnických materiálů	21
2.4. Charakteristické vlastnosti materiálů	21
2.4.1. Skupenství látek	24
2.5. Kontrolní otázky a úkoly	26
3. TECHNICKÉ SLITINY ŽELEZA	27
3.1. Rozdělení technických slitin železa	27
3.2. Přehled výroby surového železa	27
3.2.1. Surovinové zdroje	27
3.2.2. Úprava rud	27
3.2.3. Výroba surového železa ve vysoké peci	29
3.3. Přehled výroby oceli. Podstata zkujňování	31
3.3.1. Výroba oceli v konvertoru	31
3.3.2. Výroba oceli v martinské peci	32
3.3.3. Výroba oceli v elektrických pecích	33
3.4. Rozdělení ocelí podle složení a použití	35
3.5. Označování ocelí podle ČSN	36
3.6. Litina, její druhy a označování	37
3.7. Struktura železa	38
3.7.1. Rovnovážný diagram dvou kovů navzájem dokonale rozpustných	39
3.7.2. Rovnovážný diagram dvou kovů v pevné fázi vzájemně nerozpustných	40
3.7.3. Rovnovážný diagram metastabilní soustavy železo – karbid železa	40
3.8. Tepelné zpracování oceli	41
3.8.1. Žíhání	42
3.8.2. Kalení	42
3.8.3. Popouštění	45
3.8.4. Cementování	46

3.8.5.	Nitridování	48
3.9.	Kontrolní otázky a úkoly	48
4.	VLASTNOSTI VODIVÝCH MATERIÁLŮ	50
4.1.	Mechanické vlastnosti kovů a slitin	50
4.2.	Vodivost vodivých materiálů	51
4.2.1.	Vodivost kovů	51
4.2.2.	Závislost elektrického odporu na teplotě	53
4.2.3.	Supravodivost	54
4.2.4.	Hypervodivost	57
4.3.	Přehled dalších vlastností kovů a slitin	57
4.3.1.	Teplné vlastnosti a tepelné veličiny	57
4.3.2.	Termoelektrické vlastnosti	59
4.3.3.	Magnetické vlastnosti	59
4.3.4.	Chemické vlastnosti	59
4.4.	Zkoušky vodivých materiálů	60
4.5.	Kontrolní otázky a úkoly	61
5.	VODIVÉ MATERIÁLY POUŽÍVANÉ V ELEKTROTECHNICE	62
5.1.	Požadavky kladené na vodivé materiály	62
5.2.	Rozdělení vodivých materiálů pro elektrotechniku	62
5.2.1.	Elektrovodná měď – ECu	63
5.2.2.	Slitiný mědi	65
5.2.3.	Elektrovodný hliník – EAl	67
5.2.4.	Slitiný hliníku	70
5.3.	Ostatní kovy a jejich slitiny používané v elektrotechnice	71
5.3.1.	Kovy s nízkým bodem tání	71
5.3.2.	Kovy se středním bodem tání	72
5.3.3.	Kovy s vysokým bodem tání	72
5.3.4.	Ušlechtilé kovy	74
5.3.5.	Kovy alkalických zemin	75
5.3.6.	Alkalické kovy	75
5.4.	Využití kovů a slitin v elektrotechnice	76
5.4.1.	Materiály na elektrické kontakty	76
5.4.2.	Odporev materiály	79
5.4.3.	Kovy a slitiny na výrobu dvojkovů	81
5.4.4.	Kovy a slitiny na termoelektrické články	84
5.4.5.	Kovy na tavné vodiče pojistek	85
5.4.6.	Kovy a slitiny na pájky	86
5.5.	Elektrotechnický uhlík	87
5.6.	Nekovové odporev materiály	91
5.7.	Kontrolní otázky a úkoly	91
6.	MATERIÁLY NA MAGNETICKÉ OBVODY	93
6.1.	Rozdělení materiálů podle magnetických vlastností	93
6.2.	Fyzikální podstata magnetických jevů	95

6.2.1.	Feromagnetismus	97
6.2.2.	Struktura a vlastnosti feromagnetických látek	100
6.2.3.	Materiálové charakteristiky feromagnetických materiálů	106
6.2.4.	Vliv struktury na materiálové charakteristiky magnetických materiálů	108
6.3.	Magneticky měkké materiály	109
6.3.1.	Magneticky měkké materiály pro stejnosměrné magnetování	109
6.3.2.	Magneticky měkké materiály pro nízkofrekvenční obvody	110
6.3.3.	Magneticky měkké materiály pro vysokofrekvenční obvody	115
6.3.4.	Materiály se speciálními magnetickými vlastnostmi	121
6.3.5.	Nemagnetické oceli	124
6.4.	Magneticky tvrdé materiály	124
6.5.	Magneticky tvrdé ferity	128
6.6.	Magnetování trvalých magnetů	128
6.7.	Kontrolní otázky a úkoly	128
7.	ELEKTROLYTY	130
7.1.	Elektrolyty do galvanických článků	130
7.2.	Elektrolyty do akumulátorů	131
7.3.	Elektrolyty do kapalinových spouštěčů a do kondenzátorů	132
7.4.	Kontrolní otázky a úkoly	132
8.	POLOVODIČE	133
8.1.	Teorie vodivosti polovodivých krystalických materiálů	134
8.1.1.	Pásová teorie pevných látek	134
8.1.2.	Vodivost polovodičů	137
8.1.3.	Přechod PN	141
8.2.	Polovodivé materiály	143
8.2.1.	Germanium	143
8.2.2.	Křemík	144
8.2.3.	Selen	145
8.2.4.	Intermetalické polovodivé sloučeniny	145
8.2.5.	Polovodivé oxidy, karbidy a sulfidy	146
8.3.	Fyzikální způsoby čištění (rafinace) polovodičů	146
8.3.1.	Metoda směrového tuhnutí	146
8.3.2.	Metoda pásmového tavení	148
8.4.	Výroba monokrystalů křemíku	150
8.5.	Mechanické zpracování polovodičových monokrystalů	151
8.6.	Vytváření přechodů PN	152
8.7.	Vytváření kontaktů	159
8.8.	Zapouzdření součástky	160
8.9.	Přehled výroby polovodičových součástek	160
8.9.1.	Diody	160
8.9.2.	Tranzistory	162
8.9.3.	Tyristory	166
8.10.	Mikroelektronika	167

8.10.1.	Stupně rozvoje elektroniky	168		
8.10.2.	Integrované obvody	169		
8.11.	Kontrolní otázky a úkoly	173		
9.	IZOLANTY	175		
9.1.	Vodivost izolantů	175		
9.2.	Charakteristické vlastnosti a veličiny izolantů	176		
9.2.1.	Elektrické vlastnosti izolantů	177		
9.2.2.	Tepelné vlastnosti izolantů	184		
9.2.3.	Další vlastnosti izolantů	186		
9.3.	Anorganické izolanty pevného skupenství	187		
9.3.1.	Slída	187		
9.3.2.	Azbest a výrobky z azbestu	190		
9.3.3.	Keramické materiály pro elektrotechniku	190		
9.3.4.	Skla pro elektroizolační účely a pro vakuovou techniku	198		
9.4.	Organické izolanty pevného skupenství vyrobené na bázi přírodních makromolekulárních látek	202		
9.4.1.	Elektrotechnické papíry	202		
9.4.2.	Elektroizolační lepenky	203		
9.4.3.	Přírodní kaučuk	204		
9.4.4.	Přírodní pryskyřice	204		
9.4.5.	Bitumeny	205		
9.4.6.	Přírodní vosky a kompaundy	206		
9.5.	Syntetické makromolekulární látky – plasty	207		
9.5.1.	Vznik makromolekulárních látek	208		
9.5.2.	Struktura makromolekulárních látek	209		
9.5.3.	Termoplasty	211		
9.5.4.	Elastomery	217		
9.5.5.	Reaktoplasty	220		
9.5.6.	Výrobky a izolační polotovary z reaktoplastů	223		
9.6.	Kapalné a plynné izolanty	225		
9.6.1.	Izolační oleje	226		
9.6.2.	Syntetické kapalné izolanty	227		
9.6.3.	Elektroizolační laky	228		
9.6.4.	Plynne izolanty	232		
9.7.	Kontrolní otázky a úkoly	235		
10.	POVRCHOVÁ ÚPRAVA KOVŮ A ZAŘÍZENÍ	237		
10.1.	Koroze kovů a její příčiny	237		
10.1.1.	Chemická koroze	237		
10.1.2.	Elektrochemická koroze	238		
10.1.3.	Koroze bludnými proudy	238		
10.1.4.	Atmosférická koroze	239		
10.2.	Ochrana materiálu proti korozi	240		
10.2.1.	Organické povlaky	241		
10.2.2.	Chemické pokovování	243		
10.2.3.	Galvanické pokovování	244		
10.2.4.	Mechanické způsoby pokovování	246		
10.3.	Tropikalizace elektrických zařízení	246		
10.3.1.	Klasifikace klimatu	247		
10.3.2.	Rozdělení zemského povrchu na klimatické oblasti	247		
10.4.	Impregnace a další ochrany elektrických zařízení proti klimatickým vlivům	248		
10.5.	Přehled impregnačních a izolačních látek	250		
10.5.1.	Impregnační látky	251		
10.5.2.	Povrchové izolační látky	252		
10.5.3.	Silikonové elektroizolační látky	253		
10.6.	Kontrolní otázky a úkoly	254		
11.	VODIČE A KABELY	255		
11.1.	Silové vodiče a kabely	255		
11.1.1.	Přehled holých vodičů používaných v elektrotechnice	255		
11.1.2.	Výroba izolovaných vodičů	257		
11.1.3.	Přehled izolovaných vodičů vyráběných v ČSSR	261		
11.1.4.	Přehled konstrukcí supravodivých vodičů	264		
11.1.5.	Výroba silových kabelů	264		
11.1.6.	Kabely pro velmi vysoké napětí	270		
11.2.	Sdělovací vodiče a kabely	273		
11.2.1.	Přehled vodičů pro sdělovací techniku	273		
11.2.2.	Přehled sdělovacích kabelů	281		
11.3.	Kontrolní otázky a úkoly	286		
12.	NEJDŮLEŽITĚJŠÍ STAVEBNÍ MATERIAŁY (STAVIVA)	287		
12.1.	Vápno	287		
12.2.	Sádra	288		
12.3.	Cement	289		
12.4.	Cihlářské výrobky	291		
12.5.	Pórbeton	292		
12.6.	Kontrolní otázky a úkoly	293		
	LITERATURA	294		